

עיקולים ונקודות מרכזיות בעריכת צוואה

עו"ד טל מתוק

ראשי פרקים – חלק א עריכת צוואות

צוואות

מדוע צריך צוואה?

סוגי צוואות

זהות היורשים, אופיים, יכולותיהם, גילם, התפקיד שמיועד להם במארג המשפחתי לאחר הפטירה – והשפעת האמור על כתיבת הצוואה.

סוגי הנכסים שבעיזבון והשפעתם על כתיבת הצוואה.

תנאים בצוואה ודוגמאות לתנאים שכאלו (התייחסות לבני זוג עתידיים של בן הזוג שנותר בחיים, התייחסות למוות של יורש, העברת ניהול/שליטה בחברות/נכסים לאחר מהיורשים בכפוף לאיזון/ייצור הכנסה ליתר היורשים, הגבלות במכירה והשכרה של נכסי העיזבון).

מינוי מנהל עיזבון?

שינוי צוואה על ידי היורשים לאחר הפטירה.

אז למה בעצם צריך צוואה?

מילוי כל מטרות המוריש

חלוקת העיזבון בחוק הירושה אינה מספקת ומייצרת לעיתים בעיות וסכסוכים:

“יורשים מבני המשפחה”

10. יורשים על פי דין הם:

- (1) מי שהיה במות המוריש בן-זוג;
 - (2) ילדי המוריש וצאצאיהם, הוריו וצאצאיהם, הורי הוריו וצאצאיהם (בחוק זה - קרובי המוריש).
- זכויות הירושה שלהם יהיו לפי האמור בפרק זה.

זכות הירושה של בן זוג (תיקון מס' 4) תשל"ו-1976 (תיקון מס' 7) תשמ"ה-1985

11. (א) בן-זוג של המוריש נוטל את המיטלטלין כולל מכונית נוסעים השייכים, לפי המקובל ולפי הנסיבות, למשק הבית המשותף, ונוטל משאר העזבון –

- (1) אם הניח המוריש ילדים או צאצאיהם או הורים - חצי;
- (2) אם הניח המוריש אחים או צאצאיהם או הורי הורים - שני שלישים, ובלבד שאם ערב מותו של המוריש היה בן הזוג נשוי לו שלוש שנים או יותר וגר עמו אותה שעה בדירה הכלולה, כולה או חלקה, בעזבון, יטול בן-הזוג את כל חלקו של המוריש בדירה האמורה, ושני שלישים מהנותר משאר העזבון;

(תיקון מס' 7) תשמ"ה-1985

(ב) אם לא הניח המוריש קרוב מן המנויים בסעיף קטן (א), יורש בן הזוג את העזבון כולו.

קטין יורש

בח/בת זוג בסבב ב'

יצירת “שותפות כפויה” בין היורשים בנכסי העיזבון –ללא הסדר- והבעייתיות בכך האפשרות לפירוק שיתוף במקרקעין, בחברות ובשותפות

השפעה על היורשים ועל שותפים נוספים

סוגי צוואות

בעדים/על ידי רשות

צוואה הודית

"צוואות הודיות (תיקון מס' 12) תשס"ה-2005

8א. (א) בני זוג רשאים לערוך צוואות מתוך הסתמכות של בן הזוג האחד על צוואת בן הזוג האחר; צוואות כאמור יכולות להיעשות בין אם הזוכה על פי כל אחת מהצוואות הוא בן הזוג ובין אם הוא גורם שלישי, בין בשני מסמכים שנערכו באותה עת ובין במסמך אחד (בסעיף זה – צוואות הודיות).

(ב) לביטול צוואה הודית לא יהיה תוקף אלא אם כן יתקיים אחד מאלה:

(1) בחייהם של שני בני הזוג – המצווה המבקש לבטל את צוואתו ימסור הודעה בכתב על ביטול הצוואה למצווה השני; נמסרה הודעה כאמור, בטלות הצוואות ההדדיות של שני המצווים;

(2) לאחר מות אחד מבני הזוג –

(א) כל עוד לא חולק העיזבון – בן הזוג שנותר בחיים ומבקש לבטל את צוואתו יסתלק שלא לטובתו, לטובת ילדו או לטובת אחיו של המוריש, מכל מנה או מכל חלק בעיזבון שהוא אמור לקבל לפי הצוואה ההדדית של המצווה שמת;

(ב) לאחר חלוקת העיזבון – בן הזוג שנותר בחיים ומבקש לבטל את צוואתו ישיב את כל שירש לפי הצוואה ההדדית לעיזבון, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה – ישיב את שווי המנה או החלק בעיזבון שירש;

ת"מ תשס"ו-2005

(ג) הוראות סעיף קטן (ב) יחולו אם אין בצוואות ההדדיות הוראה אחרת, ואולם הוראה השוללת לחלוטין את הזכות לבטל את הצוואה בחיי שני בני הזוג – בטלה.

סעיף 8 לחוק הירושה - מסמך המחלק רכושו של אדם בעודו בחיים שאינו צוואה – בטל
צוואה – מנגנונית ולא רק לפי נכס

זהות היורשים/בני זוג והשפעת זהותם על כתיבת הצוואה

יורש קטין/פסול דין – הורשה בכפוף לתנאים? יצירת קרן נאמנות מתוך נכסים? הקדש? מנהל עיזבון

יורש כשיר אך לא מוכשר

הכשרת יורש לניהול העסק לאחר הפטירה והסדרת הנושא בצוואה ובמסמכי החברה/עסק

הגבלות שחלות על היורש, כדוגמת הורשה בכפוף לשמירה על אחוז רווחיות או תשלום שכר ליתר היורשים

בן/בת זוג של יורש והתייחסות לזוגיות עתידית לאחר פטירת המוריש

בת/בן זוג של יורש שלא אהוד על ידי המוריש

הורים גרושים/בהליכי פרידה

מנגנון בוררות/פירוק

סוגי הנכסים בעיזבון והשפעתם על כתיבת הצוואה

נכסי מקרקעין, סוגם והאפשרות לפרק את השיתוף על ידי אחר השותפים

עסקים/חברות - ניהול לאחר הפטירה

דרישה לרישיון (כדוגמת סוכנות ביטוח)

שותפים שאינם יורשים בנכסי העיזבון והסדרת הנושא עימם במקביל לצוואה (ביטוחים/מנגנונים חוזיים וכד')

מנגנון פירוק/מכירה/ניהול נכסי העיזבון

משק חקלאי - 114. (א) משק חקלאי שהוא יחידה שחלוקתה היתה פוגעת בכושר קיומה כמשק חקלאי העשוי לפרנס משפחה חקלאית - יימסר ליורש המוכן ומסוגל לקיימו, והוא יפצה את היורשים האחרים במידה ששווי המשק עולה על המגיע לו מן העזבון. – הפיתרון המוצע על ידי הרשות - בתשלום דמי רכישת לרשות מקרקעין ישראל כשהמוריש עוד בחיים.

דירת מגורים – זכות בן הזוג והילדים והסבים - לגור בה כשוכרים ושלילת הזכות 115. (א) דירה שהמוריש היה ערב מותו בעלה וגר בה, רשאים בן-זוגו, ילדיו והוריו שהיו גרים בה אותה שעה עם המוריש, להוסיף ולגור בה כשוכרי היורשים שבחלקם נפלה הדירה; דמי השכירות, תקופתה ותנאיה ייקבעו בהסכם בין הנשארים בדירה לבין אותם היורשים, ובאין הסכם ביניהם - על-ידי בית המשפט.

תנאים בצוואה

יורש אחר יורש

הגבלת העברת רכוש לצדדי ג'

תנאים מתמשכים

הוראה לגבי אי עמידה בתנאים

הגבלת מכירה/שעבוד וסייגים מוצעים לה (מחלה קשה/מצב כלכלי קשה וכד')

הורשה בכפוף לפינוי דירה

הוראות ביחס להורשת נחלה חקלאית

התייחסות לקטין/פסול דין

מנהל עיזבון

מה זה?

יתרונות/חסרונות

הוראות מפורטות מול שיקול דעת

תקופת הזמן והאפשרות לבטל

רישום הניהול בפנקסי המרשם

שינוי צוואה על ידי היורשים לאחר הפטירה

הסכם חלוקת עיזבון, משמעותיותו ומיסוי

(תיקון מס' 50) תשס"ב-2002 (תיקון מס' 55) תשס"ה-2005

(4) לענין סעיף קטן זה, חלוקת נכסי עזבון בין יורשים, לא יראוה כמכירה, ובלבד שאם במסגרת החלוקה ניתנה תמורה בכסף, או בשווה כסף שאינו נכס הנמנה עם נכסי העזבון, יראו את חלק העזבון שבשלו ניתנה התמורה כאילו נמכר. לענין זה, "חלוקת נכסי עיזבון בין יורשים" – החלוקה הראשונה של נכסי העיזבון בין היורשים לאחר ההורשה, בין אם נעשתה לפני רישום צו ירושה או צו קיום צוואה, כמשמעותם בחוק הירושה, תשכ"ה-1965, ובין אם נעשתה לאחר רישום כאמור, ויראו עיזבון של שני מורישים כעיזבון אחד אם התקיימו כל אלה:

(תיקון מס' 55) תשס"ה-2005

(א) לפני פטירתם היו המורישים בני זוג או שהיו ילד והורה;

(תיקון מס' 55) תשס"ה-2005

(ב) טרם הסתיימה חלוקת העזבונות.

הסתלקות מצוואה הדדית לאחר הפטירה (בכפוף להשבה או הסתלקות לטובת היורשים)

תודה רבה

טל מתוק

tal@df-law.co.il

050-4888558

www.tf-law.co.il